

Avfallsplanen 2021-2030 –

Del 2 *Nulägesbeskrivning*

Utställningshandling

Innehåll

Organisation och ansvarsfördelning.....	3
Organisation	3
Ansvarsfördelning.....	3
Förebyggande av avfall och återanvändning.....	4
Avfallsmängder	5
Hushållsavfall	7
Mat- och restavfall	7
Grovavfall, farligt avfall och annat som tas emot vid återvinningscentraler.....	7
Insamlingssystem.....	8
Verksamhetsavfall	9
Kommunens verksamhetsavfall.....	9
Övrigt Verksamhetsavfall	9
Avfall som omfattas av producentansvar.....	11
Avfallslag och mängder.....	11
Returpapper och förpackningar.....	12
Däck	13
Batterier	13
Bilar.....	13
Avfall från elutrustning.....	13
Läkemedel	14
Befolkning	14
Anläggningar för hantering av avfall	16
Referenser – Avfallsplanens samtliga delar	20
Ordlista – Avfallsplanens samtliga delar	21

Organisation och ansvarsfördelning

Organisation

De fem kommunerna Botkyrka, Haninge, Huddinge, Nynäshamn och Salem (SRVs ägarkommuner) samarbetar inom avfallsområdet genom ägandet av SRV återvinning AB, i avfallsplanen kallat SRV.

SRV är kommunernas huvudsakliga sakkunniga resurs och redskap vad gäller avfallsfrågor och sköter insamling och hantering av hushållsavfall. SRV samlar in och behandlar hushållsavfallet inklusive jämförligt avfall från verksamheter inom kommunerna.

I varje kommun finns personella resurser för att sköta de avfallsfrågor som inte har överlämnats till SRV. Dessutom samarbetar SRV regionalt inom Stockholmsregionens avfallsråd (STAR) och nationellt inom branschorganisationen Avfall Sverige.

Ansvarsfördelning

Kommunens ansvar

Kommunen har det övergripande ansvaret för att samla in och behandla hushållsavfall. Uppdraget utförs av bolaget, SRV. SRV ansvarar också för drift av kommunens återvinningscentraler. Kommunen kan välja att lägga ytterligare uppdrag, som är nära förknippat med hantering av hushållsavfall, hos SRV, till exempel framtagning av övergripande informationsmaterial.

Kommunen har ett övergripande ansvar för att insamlingssystem med källsortering fungerar tillfredställande. Detta sker framförallt genom att avfallsfrågor finns med vid arbete med detaljplaner och bygglov men även att avfallsfrågor finns med på ett övergripande sätt i översiktsplaner.

Kommuninvånarna kan kontakta sin kommun eller SRV om de har frågor om avfallsfrågor.

Kommunen har ett ganska omfattande ansvar för att informera hushåll om bland annat insamlingssystem för hushållsavfall, återvinning, insamling av förpackningar och returpapper samt förebyggande av avfall. Arbetet med information kan, helt eller delvis, delegeras till SRV.

Kommunen ansvarar inte för insamling och återvinning av avfall som enligt lag ska samlas in och tas om hand av producenter. Däremot medför förordningarna om förpackningar och returpapper några nyheter även för kommuner. Kommunen ansvarar för att medverka i samråd med producenterna för att lokalisera lämplig mark för insamlingssystem för förpackningar och returpapper. Kommunen ansvarar för att informera hushåll om skyldigheten att sortera ut förpackningar och returpapper, om hur insamlingen går till, om hur hushållen kan bidra till ökat materialutnyttjande och om de återvinningsresultat som sorteringen bidrar till. Kommunens tillsynsansvariga nämnd ansvarar för att bedriva tillsyn mot fastighetsinnehavare som inte har giltiga skäl att avböja borttransport från fastigheten, enligt 3 kap. 4 § avfallsförordningen (2020:614).

SRV:s ansvar

SRV återvinning AB, i avfallsplanen kallat SRV, har kommunens uppdrag att samla in och hantera det avfall som ingår i kommunens avfallsansvar, enligt 15 kap. 20 § miljöbalken.

Producenternas ansvar

Det finns för närvarande, våren år 2020, producentansvar för förpackningar, returpapper, däck, elektronik, batterier, läkemedel och radioaktiva strålkällor samt bilar. Detta innebär att alla som tillverkar, importerar eller säljer dessa produkter ska ansvara och betala för återvinningen och

hanteringen av förbrukad vara. För att uppfylla sitt ansvar har producenterna bland annat bildat branschbolag som administrerar insamling och återvinning. Vilka avfallsslag som omfattas av producentansvar kan ändras genom nya förordningar. För närvarande är exempelvis producentansvaret för returpapper under utredning och ansvaret kan komma att flyttas till kommunerna.

Fastighetsinnehavares ansvar

Alla fastighetsinnehavare är ansvariga för det avfall som uppstår på fastigheten och har ansvar för att inrätta och anpassa utrymmen för källsortering. Fastighetsinnehavare har ansvar för att hushållsavfall sorteras enligt kommunens avfallsföreskrifter och att informera de som bor eller verkar inom fastigheten om hur avfall ska sorteras.

Från och med år 2021 ska den som äger en bostadsfastighet underlätta för insamlingssystemen att transportera bort förpackningsavfall och returpapper enligt 45 § förordningen (2018:1462) om producentansvar för förpackningar och 14 § förordningen (2018:1463) om producentansvar för returpapper.

Avfallslämnarens ansvar

Avfallslämnaren har ett grundläggande ansvar enligt Miljöbalkens 15 kap 5 § att se till att avfallet hanteras på ett hälso- och miljömässigt godtagbart sätt. Det innebär även ett ansvar för att avfallet sorteras och lämnas till de insamlingssystem som tillhandahålls. Ansvaret innefattar också till exempel att som verksamhetsutövare försäkra sig om att den som transporterar bort avfallet har erforderliga tillstånd för det.

Alla hushåll har en skyldighet enligt 3 kap. 2-5 §§ avfallsförordningen (2020:614) att sortera ut förpackningsavfall, returpapper och elavfall från annat avfall och att lämna det i insamlingssystem för återvinning.

Förebyggande av avfall och återanvändning

Inom SRV:s ägarkommuner finns många möjligheter för kommunkoncernen, för företag och för det enskilda hushållet att förebygga och återbruka avfall. I samtliga kommuner finns secondhandverksamheter som tar emot och säljer kläder, möbler och andra prylar. Oftast drivs verksamheten av någon frivilligorganisation, kommunen eller kyrklig verksamhet. Det finns även sajter på nätet där man kan köpa och sälja begagnat. Det kan också handla om att hitta nya användningsområden för saker. Det finns oändliga möjligheter till återanvändning av sådant som i annat fall kanske skulle ha hamnat i ett grovsoprum eller i en container på en återvinningscentral.

SRV samarbetar med olika organisationer som har kunskap inom det området och upplåter plats på återvinningscentralerna där det finns också möjligheter att lämna avfall för återanvändning.

Avfallsmängder

I detta kapitel redovisas uppkomna mängder hushållsavfall i SRV:s ägarkommuner. Tabellen nedan visar statistik för kommunerna för år 2018. Jämfört med resten av landet har kommunerna samlat in lite mindre mängder av förpackningar, returpapper och matavfall, per person och det uppstår mer restavfall per person. Analysen kring varför SRVs ägarkommuner är sämre än rikssnittet på att sortera ut förpackningar och matavfall återstår att göra. En bidragande orsak kan eventuellt vara att antalet återvinningsstationer per 1 000 invånare är något lägre än i genomsnitt i Sverige¹. Även mängden matavfall per person är mindre i SRV:s ägarkommuner jämfört med riksgenomsnittet. För att öka andelen hushållsavfall som samlas in för materialåtervinning och biologisk behandling behöver fler hushåll anslutas till den fastighetsnära insamlingen av matavfall, förpackningar och returpapper.

Inom SRV:s ägarkommuner samlas det in lite mindre hushållsavfall totalt sett per person och år jämfört med riksgenomsnittet. Det kan bero på många olika saker, bland annat skillnader i mängden hushållsavfall som lämnas till återvinningscentraler från verksamheter.

Tabell 1 Insamlade mängder hushållsavfall, kg per invånare (2018)

Kommun	Huddinge	Botkyrka	Haninge	Nynäshamn	Salem	SRV total	Riksgenom- snitt
- Matavfall	34	9	34	24	7	25	38
- Restavfall	187	189	187	186	194	188	178
Summa mat- och restavfall	220	199	222	210	201	213	216
- Trädgårdsavfall	16	16	18	29	32	18	
- Byggavfall	33	54	56	89	81	52	
- Övrigt grovavfall	62	79	80	93	93	75	
Summa grovavfall	111	149	154	211	206	145	165
- Förpackningar och returpapper	45	54	56	78	67	54	69
- Farligt avfall inkl. elavfall och batterier	15	15	22	31	29	19	23
Summa totalt hushållsavfall	391	417	454	530	503	432	473

I tabell 2 visas hur mycket avfall som har behandlats på olika sätt. Avfall som går till förbränning skickas till förbränningsanläggning utanför SRVs ägarkommuner. Matavfall behandlas biologiskt i rötningsanläggningen på Sofielunds återvinningsanläggning.

Ca 30 % av mängden hushållsavfall har samlats in för materialåtervinning, inklusive biologisk behandling. Ca 64 % har samlats in för energiåtervinning och ca 4 % har deponerats. Resten har använts som konstruktionsmaterial på Sofielunds Återvinningsanläggning.

¹ 0,53 återvinningsstationer per 1 000 invånare i genomsnitt i SRV:s ägarkommuner, jämfört med 0,7 i Sverige. Källa Avfall Sverige " HUSHÅLLSAVFALL I SIFFROR- KOMMUN- OCH LÄNSSTATISTIK 2018", rapport nr 2019:22.

Tabell 2 Insamlade och behandlade mängder hushållsavfall från SRV:s ägarkommuner år 2018, ton per år. Inom parantes anges kg per person.

	Material- åter- vinning	Biologisk behand- ling	Energi- åter- vinning	Depo- nering	Annan behand- ling ¹²	Totalt
Matavfall ¹		9 110(27)				9 110 (27)
Restavfall ²			63 160 (186)			63 160 (186)
Förpackningar och returpapper ³	18 400 (54)					18 400 (54)
Grovavfall ⁴	12 920 (38)		22 210 (65)	5 950 (17)	1 820 (5,4)	42 900 (126)
Trädgårdsavfall ⁵			6 080 (18)			6 080 (18)
Latrinavfall ⁶		50 (0,1)				50 (0,1)
Farligt avfall totalt, varav:						2 540 (7,5)
- tryckimpr. Trä ⁷			1 920 (5,7)			
- asbest ⁸				30 (0,1)		
- övrigt farligt avfall ⁹			590 (1,7)			
Elavfall och batterier ¹⁰	3 840 (11)					3 840 (11)
Summa, exkl slam och fett	35 160 (103)	9 160 (27)	93 960 (276)	5 980 (17)	1 820 (5,4)	146 080 (430)
Slam totalt¹¹, varav:						57 970 (171)
- slam från enskilda anläggningar		50 850 (150)				
- fettavskiljarslam		7 120 (21)				

¹ Avser matavfall enligt Avfall Webs positioner Å5 och Å7.

² Avser restavfall enligt Avfall Webs positioner Å1, vilket innehåller annat avfall som inte har sorterats ut från restavfallet, t.ex. matavfall, förpackningar och returpapper.

³ Avser förpackningar och returpapper enligt Avfall Webs positioner I6.

⁴ Avser grovavfall enligt Avfall Webs positioner Å3, Å31, Å32 och D2.

⁵ Avser trädgårdsavfall enligt Avfall Webs positioner Å2.

⁶ Avser latrin enligt Avfall Webs position S8.

⁷ Avser farligt avfall enligt Avfall Webs position F4.

⁸ Avser farligt avfall enligt Avfall Webs position F9.

⁹ Avser farligt avfall enligt Avfall Webs positioner F2, F3, F10, F23 och F24.

¹⁰ Avser elavfall och batterier enligt Avfall Webs positioner F5, F6 och F8.

¹¹ Avser slam och fett enligt Avfall Webs positioner S7 och S9.

¹² Avser användning som konstruktionsmaterial.

Hushållsavfall

Mat- och restavfall

Matavfall och restavfall samlas in i kärl vid varje fastighet eller vid gemensamma anläggningar.

För villor eller andra småhus i områden som är lämpade för att hämta avfallet vid tomtgräns erbjuds hushållen fyra alternativa abonnemang:

- Sorterahemma, där hushållet har möjlighet att sortera ut tio avfallsslag i två kärl.
- Källsortering av matavfall, med ett kärl för matavfall respektive ett kärl för restavfall.
- Kompostering av matavfall, med ett kärl för restavfall.
- Osorterat, med ett kärl för hushållsavfall.

Hushåll med fritidshus har sophämtning under tolv tillfällen under maj till oktober.

I områden som är bättre lämpade för en gemensam avfallsinsamling och för flerbostadshus finns flera alternativa abonnemang vilka baseras på områdets storlek, fastighetsägarens/hyresvärdens önskemål om sorteringslösning samt infrastruktur. Dessa samfälligheter, bostadsrättsföreningar eller flerbostadshus har möjlighet att samplacera hushållens kärl alternativt använda en sorteringslösning med kärlskåp eller med bottentömmande behållare. Ett sammanhållande koncept är att erbjuda hushållen ett miljörum/-hus. SRV erbjuder även möjligheten att sortera ut matavfall. För större områden med flerbostadshus förekommer även sopsugssystem, där sådant system planerades och installerades i samband med att bostadsområdet byggdes. Dessa olika insamlingssystem beskrivs närmare i avsnitt om insamlingssystem.

Grovavfall, farligt avfall och annat som tas emot vid återvinningscentraler

I kommunerna finns åtta fasta återvinningscentraler där hushållen ska lämna sitt grovavfall, sitt trädgårdsavfall, sitt elavfall samt sitt farliga avfall. Separat hämtning som inte ingår i den ordinarie sophämtningstaxan kan beställas hos SRV mot en extra avgift. För boende i skärgården erbjuds under sommaren dessutom mobila återvinningscentraler. Nedan anges var återvinningscentralerna finns.

I avfallsföreskrifterna står att fastighetsägaren ska erbjuda hushållen möjlighet att lämna grovavfall samt farligt avfall i anslutning till bostaden.

SRV forslar bort avfall från flerbostadshus till en avfallsbehandlingsanläggning. Efter medgivande från SRV (d.v.s. med passerkort till SRV:s återvinningscentraler) kan lägenhetsinnehavare även lämna sitt grovavfall och farliga avfall vid återvinningscentraler i enlighet med samma förutsättningar som för enbostadshus.

Tabell 3 Återvinningscentraler, fasta, i kommunerna, år 2018.
Aktuella uppgifter om centralerna och vilka avfallsslag som kan tas emot visas på www.srvatervinning.se.

Kommun	Återvinningscentraler, fasta
Botkyrka	<ul style="list-style-type: none"> Himmelsbodavägen 19, Skyttbrinks industriområde. Hallundaleden 4, Fittja trafikplats.
Haninge	<ul style="list-style-type: none"> Rörvägen 23, Jordbro företagspark.
Huddinge	<ul style="list-style-type: none"> Regulatorvägen 3, Flemingsbergs industriområde. Storvretsvägen/Vretvägen, Skogås/Trångsund.
Nynäshamn	<ul style="list-style-type: none"> Åkervägen 11, Hammarhagens industriområde. Sorunda, Sunnerby industriområde.
Salem	<ul style="list-style-type: none"> Tvärvägen 4.

I skärgården inom Haninge kommun finns mobila återvinningscentraler som lägger till varje vår och höst på följande platser: Fiversätra ö (östra sidan), Mefjärd, Ornö (Hässelmara färjeläge), Björköunds brygga, Ornöboda, Söderviken, Kymmendö, Edesö, Fåglarö, Utö Sprängabrygga, Aspö (Västertorp), Korsholmen, Jutholmen, Utö Gruvbryggan, Ängsö, Gränö, Kalvholmen, Norrö, Aspö (Nåttarö), Muskö (Ludvigsberg) och Långgarn (Kärringhamn).

I skärgården inom Nynäshamns kommun finns mobila återvinningscentraler som lägger till varje vår och höst vid Landsort och Krokskär.

Insamlingssystem

Att samla in avfall har tidigare inneburit en arbetsmiljö med tunga lyft men säckar har med tiden ersatts med kärl eller andra typer av behållare. Detta har skapat en bättre arbets- och kundmiljö. Även om arbetsmiljön har blivit bättre ur många aspekter arbetar avfallsbranschen kontinuerligt med att hitta nya lösningar och förbättringar.

För att öka källsorteringsgraden är det viktigt att möta de förutsättningar hushåll och verksamheter har med kundanpassade lösningar. Manuell hantering har till viss del ersatts av mer automatiserade system. Olika kärllösningar kompletteras med botten tömmande behållare som töms med kranbil alternativt med ett sopsugssystem. Utvecklingen av dessa system har gått från att hantera ett avfallsslag till att nu klara av flera avfallsslag samtidigt. Systemen kan ses som komponenter i en helhetslösning som även innefattar hanteringen av grovavfall.

En central del i kommunens avfallsplanering är att skapa källsorterings- och insamlingssystem som är tydliga och bekväma för användaren samtidigt som de är arbetsmiljöriktiga för den som ansvarar för tömning och transport av avfall.

Det är dessutom väsentligt att trafikplaneringen medger hämtning utan onödig interaktion mellan avfallshämtaren och de boende eller verksamheterna på platsen. Exempel på lösningar som underlättar detta är:

Gemensamhetsanläggningar och kvartersnära insamling

Kvarternära insamling och gemensamhetsanläggningar är ett sätt att hantera avfall som innebär att en källsorteringsstation utplaceras i ett villa- eller radhusområde, nära bostäderna, där de boende naturligt rör sig. I stället för att åka med återvinningsbart avfall till en återvinningsstation kan allt avfall samlas in och därmed återvinnas i nära anslutning till bostaden. Insamlaren behöver inte tömma sopkärl för respektive hushåll, utan kan göra en tömning för alla bostäder inom området. Interaktionen minimeras.

Kvarternära gemensamhetsanläggningar bidrar till en bra service för boende i områden där sopbilar inte kan hämta avfall vid tomtgräns. Källsorteringen blir tillgänglig.

Bottentömmande behållare

De senaste åren har avfall börjat samlas upp i bottentömmande behållare, eller s.k. underjordsbehållare eller djupbehållare. Bottentömmande behållare kan stå helt ovan mark eller vara helt eller delvis nedgrävda under jord, vilket har flera fördelar. Avfallssystemet sparar utrymme i trånga miljöer och kan integreras på ett diskret sätt.

Sopsug

I äldre bebyggelse och i trånga områden samt vid nybyggnation är transport av avfall med vakuumteknik under jord, så kallad sopsug, ett alternativ.

Fördelar med sopsug är bl.a. minskad belastning vid insamling av avfall och att risken för personskador är mycket liten. Systemet lämpar sig för insamling av olika avfallsslag och kan vara en bra lösning i tätbebyggda områden där det är svårt för sopbilar att komma fram. Vid tömning av sopsugssystem minskar exponeringen av både damm och lukt jämfört med vid konventionell tömning av kärl. Nackdelar är bland annat den stora investeringskostnaden och att erfarenheter visar att incitamenten för sortering av avfall minskar när avfallet "försvinner" i ett inkast. Det förekommer även driftproblem när skrymmande avfall orsakar stopp i systemet.

Verksamhetsavfall

Kommunens verksamhetsavfall

Avfall från kommunala verksamheter utgörs av avfall som omfattas av kommunalt ansvar och som uppstår i t.ex. förskolor, skolor, äldreomsorg och kommunkontor samt kommunalt verksamhetsavfall från bl.a. avloppsreningsverk, fastighetsskötsel och gatudrift.

Övrigt Verksamhetsavfall

Utöver hushållsavfall uppstår inom SRVs ägarkommuner även verksamhetsavfall, t.ex. bygg- och rivningsavfall, samt förpackningsavfall.

Verksamhetsavfall transporteras av ett stort antal åkerier till återvinningsanläggningar och sorteras mekaniskt i olika materialslag om det inte har sorterats vid källan.

SRV har under 2018 skickat ca 150 000 ton insamlat och utsorterat avfall från Sofielunds återvinningsanläggning till material- eller energiåtervinning. Ungefär en tredjedel av återvinningen utgjordes av materialåtervinning. Utöver Sofielunds återvinningsanläggning finns även andra aktörer inom kommunerna som kan ta emot verksamhetsavfall.

Trots insatser av kommunala och privata aktörer för att minska avfallsmängder samt öka materialåtervinning ser man ingen fallande trend gällande mängder verksamhetsavfall som går till förbränning.

Inom SRVs ägarkommuner finns en deponi för icke-farligt avfall, SRVs deponi på Sofielunds återvinningsanläggning. SRV har under 2018 deponerat ca 40 000 ton icke-farligt avfall samt asbest. En stor del av icke-farligt avfall som bortskaffas genom deponering uppstår inom ramen

för nybyggnation och rivning. Hur mängderna kommer att utvecklas i framtiden styrs inte bara av byggtakten. Även lagstiftning som styr återanvändning och återvinning av bygg- och rivningsavfall och förbränningsrester kan bidra till förändringar avseende deponimängder. Utöver det finns ett flertal anläggningar som jobbar med sortering och återvinning av rena eller mindre förorenade schaktmassor.

Att inventera avfallsslag och mängder av det verksamhetsavfall som uppkommer och behandlas inom kommunen är oerhört komplext. Det är många aktörer t.ex. åkare och återvinningsentreprenörer som konkurrerar om att få samla in och behandla just verksamhetsavfall. På grund av att det är många aktörer inom marknaden för verksamhetsavfall är spårbarheten för uppkomst, insamling och var avfall lämnas och behandlas svår. Följden blir att övergripande statistik för verksamhetsavfall i kommunen blir näst intill omöjlig att samla in, administrera och följa upp.

Avfall som omfattas av producentansvar

I Sverige tillämpas producentansvar, vilket innebär att den som producerar en vara har miljöansvaret för produkten. Det betyder att producenterna ska se till att varan tas omhand på ett miljöriktigt sätt efter konsumenternas slutanvändning. Producenterna ansvarar därför för insamlingssystemet för varorna. Producentansvaret omfattar idag förpackningar, returpapper, elutrustning, batterier, däck, bilar, läkemedel och radioaktiva produkter.

Hushållen är enligt avfallsförordningen skyldiga att sortera ut förpackningsavfall och returpapper från övrigt hushållsavfall samt lämna dessa till ett godkänt insamlingssystem.

Avfallsslag och mängder

Under år 2018 samlades det in ca 18 400 ton förpackningar och returpapper samt ca 3 800 ton elavfall och batterier i SRV:s ägarkommuner. I tabell 4 presenteras insamlade mängder avfall som omfattas av producentansvar utslaget per invånare för respektive avfallsslag.

Tabell 4 *Insamlade mängder avfall som omfattas av producentansvar, år 2018.*

Källa: Avfall Web.

	SRV:s ägarkommuner, kg/invånare	Sverige, kg/invånare
Förpackningar och returpapper totalt, varav:	54,1	63,5
- Returpapper	16,5	18,7
- pappersförpackningar	13,6	13,9
- plastförpackningar	6,2	7,5
- glasförpackningar	16,5	21,8
- metallförpackningar	1,3	1,6
Elavfall totalt, varav:	10,7	14,3
- elavfall, exkl. batterier	10,5	14,0
- bärbara batterier	0,2	0,3
Bilbatterier	0,6	0,7
Däck	ingen uppgift	ingen uppgift
Bilar	ingen uppgift	ingen uppgift
Läkemedel	ingen uppgift	ingen uppgift

Under 2018 insamlades totalt ca 54 kg/invånare förpackningar och returpapper, vilket ligger lägre än riksgenomsnittet enligt Förpacknings- och Tidningsinsamlingen AB.

Under 2018 insamlades knappt 11 kg/invånare elavfall, inklusive bärbara batterier, vilket ligger lägre än riksgenomsnittet enligt El-Kretsen AB. Motsvarande nyckeltal för däck, bilar och läkemedel saknas.

Returpapper och förpackningar

Förpackningar och returpapper ska lämnas i insamling vid fastigheten eller vid de återvinningsstationer som bolaget FTI (Förpacknings- och Tidningsinsamling) ansvarar för. På återvinningsstationer finns containrar för sortering av förpackningarna: glas, metall, plast samt papper. Dessutom finns en container för returpapper.

Enligt gällande lagstiftning ska producenter samt importörer av förpackningar och returpapper, efter 31 december 2020, vara anslutna till ett tillståndspliktigt insamlingssystem (TIS). Ett sådant system kräver tillstånd från Naturvårdsverket. Efter 1 januari 2025 ska producenterna erbjuda hämtning av förpackningar och returpapper från alla bostadsfastigheter. De datum som anges i detta kapitel kan komma att ändras eftersom Naturvårdsverket och regeringen ser över denna lagstiftning under år 2020.

Från och med år 2021 ska den som äger en bostadsfastighet underlätta för insamlingssystemen att transportera bort förpackningsavfall och returpapper enligt 45 § förordningen (2018:1462) om producentansvar för förpackningar och 14 § förordningen (2018:1463) om producentansvar för returpapper. Fastighetsägaren får avböja borttransport från fastigheten endast om en sådan transport är olämplig med hänsyn till fastighetens utformning eller belägenhet, trafiksäkerheten eller andra omständigheter.

Inom SRV:s ägarkommuner har över hälften av alla flerbostadshus fastighetsnära insamling av förpackningar och returpapper. Insamling sker i separata kärl vid fastigheten. Omkring 10 % av enbostadshusen i kommunerna har fastighetsnära insamling av förpackningar och returpapper i fyrfackskärl, genom tjänsten "SorteraHemma". Det förekommer även fastighetsnära insamling av förpackningar och returpapper hos mer än hälften av de verksamheter som har egna abonnemang hushållsavfall.

Hushåll som inte har tillgång till fastighetsnära insamling, eller som behöver lämna förpackningar som inte får plats i behållare nära bostaden, kan lämna förpackningar och returpapper på en av Förpacknings- och Tidningsinsamlingens återvinningsstationer. I tabell 5 nedan visas hur många återvinningsstationer som finns i kommunerna för närvarande. När bostadsnära insamling av förpackningar och returpapper byggs ut kan antal återvinningsstationer och var de är placerade komma att ändras, när behovet av stationerna förändras.

Tabell 5 Återvinningsstationer för förpackningar och returpapper i kommunerna, år 2018.
Aktuella uppgifter om antal stationer och var de är placerade visas på www.ftiab.se.

Kommun	Antal återvinningsstationer
Botkyrka	43
Haninge	69
Huddinge	54
Nynäshamn	23
Salem	11

Däck

Svensk Däckåtervinning har producentansvaret för däck. Däck tas inte emot på återvinningscentralerna, och istället hänvisas avfallslämnaren till däckfirmor.

Batterier

El-Kretsen ansvarar för insamlingen av batterier.

Batterier från hushåll kan lämnas på en återvinningscentral. Batterier kan även lämnas i s.k. batteriholkar som finns på Förpacknings- och Tidningsinsamlingens återvinningsstationer.

Bilbatterier kan antingen lämnas i retur när ett nytt batteri köps eller på en återvinningscentral.

El-Kretsen transporterar batterierna till en behandlingsanläggning. Där sorteras först knappcells-batterier ut med hjälp av en skaksikt, då de oftast innehåller kvicksilver. Därefter sorteras övriga batterier ut manuellt efter innehåll; bly, litium, NiMH, NiCd samt alkaliska. Respektive fraktion krossas och hanteras i ett slutet system, där så mycket som möjligt material- eller energiåtervinns, och resten tas omhand som farligt avfall.

Bilar

Övergivna skrotbilar på kommunal mark faller under kommunalt ansvar för avfallshantering, om skrotbilen bedöms utgöra en olägenhet för människors hälsa och miljön. Övergivna skrotbilar kan också anses vara nedskräpning, om den finns på en plats som allmänheten har tillträde till eller insyn till. På enskild mark eller tomtmark är det markägaren som ansvarar för att den förvaras säkert ur miljösynpunkt, om markägaren godkänt placeringen. På allmän vägmärk, det vill säga allmänna vägar utanför tätort samt parkeringsfickor och rastplatser längs dessa, är Trafikverket ansvarig för skrotbilar. På övrig allmän mark är det kommunen som beslutar om hämtning och skrotning av uttjänta fordon. Med uttjänta fordon menas fordon som är i dåligt skick, övergivna samt har ett mycket lågt värde.

En bil som ska skrotas lämnas till ett mottagningsställe för uttjänta bilar eller till en auktoriserad bilskrotningsfirma. Efter omhändertagande återanvänds vissa delar av bilen, andra delar materialåtervinns och en liten del förbränns.

Avfall från elutrustning

El-Kretsen ansvarar för insamlingen av elektriska och elektroniska produkter, elavfall.

Elavfall från hushåll kan lämnas på en återvinningscentral.

Nedan finns exempel på hur några olika typer av elavfall omhändertas:

- Ljuskällor transporteras till en anläggning för krossning och sortering. Först krossas lamporna i ett slutet system för insamling av kvicksilver. Därefter sorteras återstående material i glas och metall för att sedan återvinnas.
- Kylar och frysar skickas till en anläggning där farliga komponenter avlägsnas och övriga fraktioner förbereds för återvinning. Först avlägsnas farligt avfall i form av olja och kylkretsar. Därefter töms kyl och frysar på hyllor och annat löst material som återvinns som glas och plast. Kyl och frysar krossas sedan för att isolering, metall och plast ska kunna sorteras ut och eventuella freoner samlas upp.

- Stora vitvaror såsom spisar och tvättmaskiner till en anläggning där farliga komponenter avlägsnas och övriga fraktioner förbereds för återvinning. Först avlägsnas miljöfarliga ämnen som exempel PCB. Sedan krossas vitvarorna så att glas, plast och metall kan återvinnas.

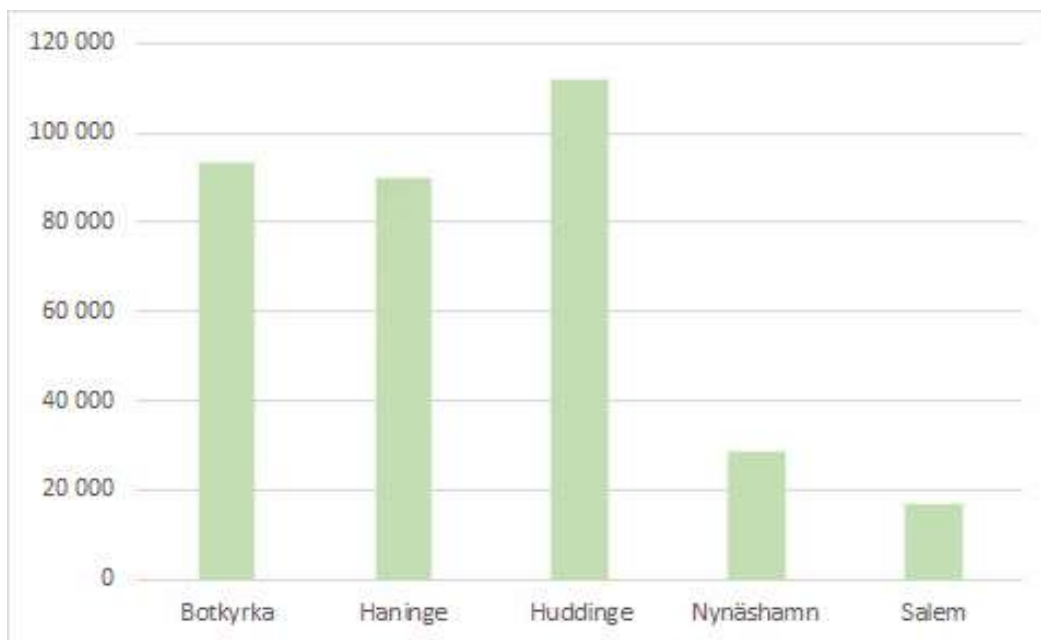
Läkemedel

Överblivna läkemedel ska lämnas till apotek.

Inlämnat läkemedel behandlas genom förbränning på godkända avfallsförbränningsanläggningar med effektiv förbränning och rökgasrening.

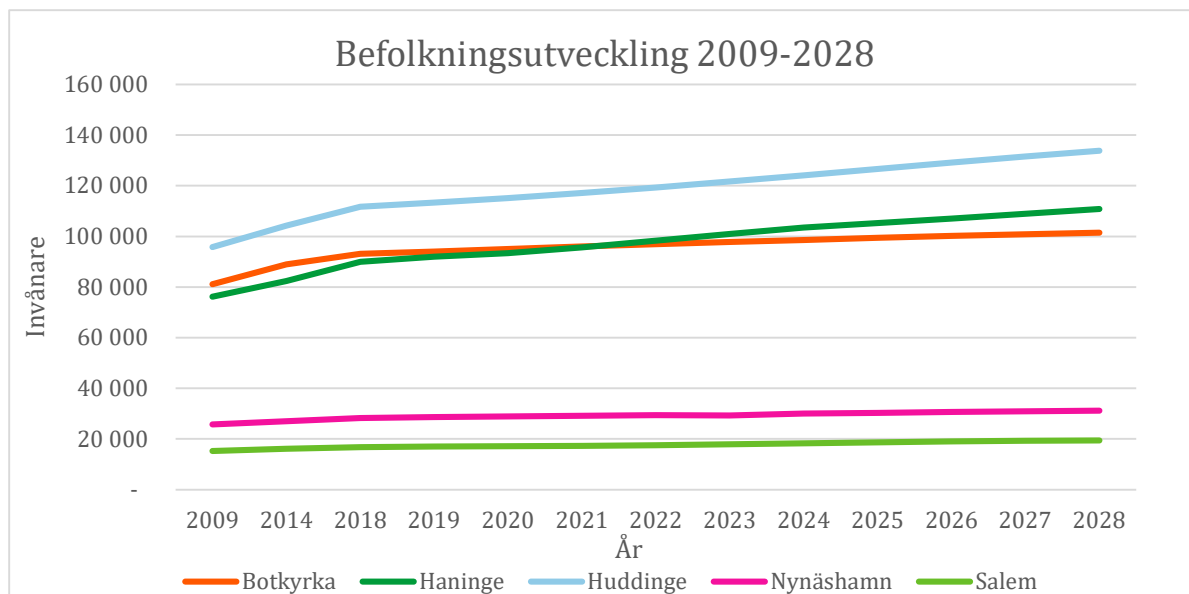
Befolkning

31 december 2018 hade de fem kommunerna sammanlagt 339 893 invånare, fördelade enligt figur 1 nedan.

Figur 1. Invånare 31 december 2018. Källa: Statistiska centralbyrån

Befolkningsutvecklingen under åren 2009-2018 samt en prognos fram till 2028 har ses nedan. Befolkningen i SRVs ägarkommuner har haft en kraftig utveckling som förväntas öka även fortsättningsvis.

Figur 2. Antal invånare, utveckling 2009-2018 samt prognos 2019-2028.

Tabell 6 Antal hushåll i kommunerna år 2018, fördelat på olika boendeformer samt antal fritidshus.

	Hushåll totalt	Hushåll i villa	Hushåll i flerbostads- hus	Fritids- hus
Botkyrka	36 217	12 229	22 863	1 125
Haninge	41 669	14 892	20 843	5 934 ¹
Huddinge	45 788	18 948	25 448	1 392
Nynäshamn	15 578	6 106	6 453	3 019
Salem	6 552	3 684	2 755	113
Summa	145 804	55 859	78 362	11 583

¹ Inklusive specialbostäder och övriga bostäder.

Anläggningar för hantering av avfall

Enligt 13 § Naturvårdsverkets föreskrifter ska avfallsplanen innehålla uppgifter om de anläggningar som kommunen bedömer vara nödvändiga för att förebygga och hantera det avfall som kommunen ansvarar för.

Nedanför presenteras en sammanställning för de anläggningar som hanterar avfall. Verksamheterna är sorterade per kommun.

Tabell 7 Anläggningar i Botkyrka kommun

Namn, fastighetsbeteckning	Typ av avfall	Metod för behandling
Fittja återvinningscentral, Fittja 17:1	Grovavfall, skrymmande avfall, farligt avfall, förpackningar	Mellanlager av avfall samt viss sortering av farligt avfall
Skyttbrink återvinningscentral, Skyttbrink 21	Grovavfall, skrymmande avfall, farligt avfall, förpackningar	Mellanlager av avfall samt viss sortering av farligt avfall
Riksten-Pålamalms berg- och grustäkt, Riksten 8:2	Schaktmassor, betong, tegel, torv	Deponi, efterbehandling, jordtillverkning
Tullinge Jord & Maskin AB, Riksten 8:1	Schaktmassor, betong/tegel	Deponi
Hummeltorps torvindustri, Hummeltorp 1:4	Schaktmassor, asfalt, betong, gödsel, lera, schaktmassor	Mellanlagring, deponi
Ragnsells AB, Stora Uringe 3:1	Avloppsslam, schaktmassor, gödsel, bioaska	Mellanlagring, jordtillverkning
Resurs-Recycling i Stockholm AB, Vårsta 1:109	Rivningsavfall	Sortering/mekanisk bearbetning
Lotus Maskin & Transport AB, Vårsta 1:469 Vårsta 3:1	Jord och sten samt betong	Mellanlagring, sortering och mekanisk bearbetning
Kagghamra .isupplag, Ström 1:1	Flis	Mellanlagring
Hans Andersson Entreprenad AB, Boda 1:3	Asfalt, betong, gödsel, ris och stubb, lera, jord och fyllnadsmassor	Mellanlagring, krossning, jordtillverkning

Tabell 8 Anläggningar i Haninge kommun

Namn, fastighetsbeteckning	Typ av avfall	Metod för behandling
Jordbro återvinningscentral, Åby 1:219	Grovavfall, skrymmande avfall, farligt avfall, förpackningar	Mellanlager av avfall samt viss sortering av farligt avfall
Hans Andersson Entreprenad AB, Rudan 1:2 (Tillstånd av MPD 070312)	Bergtäkt, krossning, återvinning av schaktmassor, asfaltsproduktion	Återvinning
Jordbrokrossen, Skanska Sverige AB, Jordbromalm 4:11	Berg, asfalt och betong	Mellanlagring och återvinning
Sortera Skandinavien AB, Åby 1:184, 1:185	Träbaserat bränsle, annat avfall än farligt avfall, mellanlagring av farligt avfall	Framställning och bearbetning, krossning sortering, mellanlagring
Skäggsmo mellanlagringsstation, Alby 1:9	Sopsand, gatubrunnssand, ledningssand och asfalt	Mellanlagring
Fors mark och hus AB, Årsta 1:73, Lars Fröstad	Berg	Krossning
JP AB/Johan Westermarck, Årsta 1:82	Jord- och schaktmassor, asfalt och betong	Sortering, krossning, återvinning tillverkning av jord
RGS 90 Sverige AB, Jordbromalm 4:11	Träbaserat bränsle, annat avfall än farligt avfall	Framställning och bearbetning, krossning, sortering, mellanlagring
Råd i Sverige AB, Rolf Westin, Jordbromalm 4:11	Betong, tegel	Krossning
Jordbrotippen, verksamhetsutövare: Haninge kommun, Kalvsvik 5:1, Jordbromalm 6:2 (Tillstånd av MPD 070628)	Asfalt, betong, ris och stubb, gödsel, jord- och fyllnadsmassor	Sortering, krossning, mellanlagring, tillverkning av jord

Tabell 9 Anläggningar i Huddinge kommun

Namn, fastighetsbeteckning	Typ av avfall	Metod för behandling
Sofielunds återvinnings-anläggning Gladö: 1:3 m.fl.	Hushållsavfall, park- och trädgårdsavfall, grovavfall, industriavfall, förorenade massor, aska, flytande avfall, farligt avfall, el-avfall	Kompostering, mellanlagring, sortering, deponering, behandling av t.ex. tvätthallsslam, oljeåtervinning
Scandinavian Biogas Södertörn AB Gladö: 1:3 m.fl.	Matavfall	Rötning
Flemingsbergs Återvinningscentral, Katoden 4	Grovavfall, skrymmande avfall, farligt avfall, förpackningar	Mellanlager av avfall samt viss sortering av farligt avfall
Återvinningscentral i Skogås, Västra Skogås 1:2	Grovavfall, skrymmande avfall, farligt avfall, förpackningar	Mellanlager av avfall samt viss sortering av farligt avfall
Länna kretsloppsanläggning	Bygg, industri	Sortering, behandling, krossning
Stena Recycling AB	Skrot	Sortering, förbehandling av fordon
Stenas recycling AB	Metallavfall	Fragmentering
Allbildelar i Huddinge AB, Gladö 76:7	Skrot	Bildemontering
Allbils-skroten i Länna AB, Gladö 1:3	Skrot	Bildemontering
Atracco AB, Vårdkasen 1:48	Skrot	Bildemontering
Lind & Ledin lastbilservice AB, Gladö 76:13	Byggavfall	Sortering av avfall
NMT transport AB, Gladö 76:8	Byggavfall	Sortering av avfall

Tabell 10 Anläggningar i Nynäshamns kommun

Namn, fastighetsbeteckning	Typ av avfall	Metod för behandling
Nynäshamn ÅVC, Harven 1	Grovavfall, skrymmande avfall, farligt avfall, förpackningar	Mellanlager av avfall samt viss sortering av farligt avfall
Sorunda ÅVC, Sunnerby 1:313	Grovavfall, skrymmande avfall, farligt avfall, förpackningar	Mellanlager av avfall samt viss sortering av farligt avfall
Nynäs transport AB, Sittesta 2:18	Icke farligt avfall	Sortering
Fasta Bränslen Fabrab AB, Stora Vika 6:1	Biobränslen och råvaror till biobränslen	Mellanlagring
Nynäshamn-Ösmo Lastbilscentral ek.förening, Nynäshamn 2:178	Avslutad bergtäkt, nu mobil stenkross	Krossning
Nynäshamns kraftvärmeverk	Returflis, slakteriavfall och PTP (papper, trä och plast)	Förbränning

Tabell 11 Anläggningar i Salems kommun

Namn, fastighetsbeteckning	Typ av avfall	Metod för behandling
Salem återvinningscentral	Grovavfall, skrymmande avfall, farligt avfall, förpackningar	Mellanlager av avfall samt viss sortering av farligt avfall

Referenser – Avfallsplanens samtliga delar

SFS 1998:808 Miljöbalken

SFS 2020:614 Avfallsförordningen

NFS 2017:2, Naturvårdsverkets föreskrifter om kommunala avfallsplaner om förebyggande och hantering av avfall.

Naturvårdsverket: www.naturvardsverket.se

Sveriges miljömål: <http://miljomal.se/au>

Avfall Sverige: www.avfallsverige.se

Förpacknings- och tidningsinsamlingen, FTI: www.ftiab.se

Håll Sverige Rent: www.hsr.se

Ordlista – Avfallsplanens samtliga delar

Avfall – alla föremål eller ämnen som innehavaren vill göra sig av med eller är skyldig att göra sig av med.

Avfallshierarkin – prioriteringsordning som visar i vilken ordning olika behandlingsmetoder för avfall bör användas för att minimera miljöpåverkan. Översta steget är Förebyggande, därefter följer Förberedelse för återanvändning, Återanvändning, Materialåtervinning, Annan återvinning och sist Bortskaffande.

Deponi/deponering - en avfallsbehandlingsmetod som innebär att avfall läggs på ett avfallsupplag.

Farligt avfall – avfall som är farligt därför att det är explosivt, brandfarligt, frätande, smittförande eller giftigt för människa och miljön. Farligt avfall är sådant avfall som finns uppräknat i avfallsförordningen (2020:614) och som har egenskaper som gör att det måste hanteras särskilt för att inte skada levande organismer eller miljön. Exempel på farligt avfall som uppkommer i hushållen, eller i bygg- och rivningsavfall, är nagellack, aceton, färg, färg, lösningsmedel, förtunningsmedel, olja och elavfall.

Fastighetsnära insamling (FNI) – insamling vid fastighetsgränsen eller vid överenskommen eller anvisad plats inom rimligt avstånd från fastigheten.

Förebyggande av avfall – åtgärder som vidtas för att förebygga att det överhuvudtaget uppkommer avfall till exempel genom minskad konsumtion eller delat ägande. Det kan även vara åtgärder som vidtas för att minska innehållet av farliga ämnen i material eller produkter.

Förpackningar – konstruktion av plast, metall, papper, kartong, wellpapp eller glas som används för att förvara, skydda eller leverera en vara. Se förordningen (2018:1462) om producentansvar för förpackningar.

Grovavfall – den del av hushållsavfallet som är så tungt och/eller skrymmande eller har andra egenskaper som gör att det inte är lämpligt att samla in tillsammans med restavfall i kärl eller annan behållare. Det kan till exempel vara möbler, trädgårdsavfall, cyklar, stekpannor och skidor.

Hushållsavfall – avfall som kommer från hushåll samt därmed jämförligt avfall från annan verksamhet. Begreppet motsvarar det som i 15 kap. 3 § miljöbalken benämns "kommunalt avfall". I begreppet hushållsavfall inryms avfall som typiskt kan uppkomma vid människors användning av mark och byggnader för bostadsändamål. Hushållsavfall uppstår i alla former av boende.

Matavfall – biologiskt lättnedbrytbart avfall, avfall som på kort tid kan brytas ner i biologiska processer och uppkommer normalt i samband med matlagning, till exempel kaffesump, olika skal och slaktrester.

Matsvinn – onödigt matavfall som hade kunnat ätas upp till exempel bröd, matrester frukt och grönsaker, även avskrap från tallrikar och rester i förpackningar.

Nedlagda deponier – ett avfallsupplag som inte längre är i drift och som inte omfattas av deponeringsförordningen (SFS 2001:512).

Plockanalys – en metod för att undersöka avfallets sammansättning och resultatet kan till exempel visa hur stor andel av restavfallet som skulle ha kunnat sorteras till materialåtervinning

eller av andra skäl inte borde ha lagts i restavfall, det vill säga andelen producentansvarsmaterial, matavfall, farligt avfall och el-avfall i det restavfallet.

Producentansvar – lagstadgat ansvar för producenterna för att en vara eller produkt samlas in och omhändertas genom återvinning, återanvändning eller bortskaffning på ett sådant sätt som krävs för en hälso- och miljömässigt godtagbar avfallshantering. Exempelvis omfattas förpackningar, returpapper, däck, batterier, bilar och elavfall samt vissa radioaktiva produkter av producentansvar.

Restavfall – brännbart avfall som är kvar efter utsortering av matavfall, förpackningar, returpapper, grovavfall och farligt avfall. Restavfall kan innehålla matavfall och/eller annat avfall om dessa avfall inte sorterats ut.

Returpapper/tidningar – dags- och veckotidningar, tidskrifter, kataloger, reklamblad, broschyrer, skriv- och ritpapper, pocketböcker. Omfattas av producentansvar.

Verksamhetsavfall – avfall från verksamhet som inte utgör med hushållsavfall jämförbart avfall, till exempel produktionsspill och bygg- och rivningsavfall som uppstår i kommersiell verksamhet.

Återbruk/återanvändning – en åtgärd som innebär att en produkt eller komponent som inte är avfall används igen för att fylla samma funktion som den ursprungligen var avsedd för. I avfallsplanen inkluderas i begreppet även åtgärd som innebär förberedelse för återanvändning.

Återvinning – en avfallshantering som innebär att avfall kommer till nytta som ersättning för annat material eller förbereds för att komma till sådan nytta eller en avfallshantering som innebär förberedelse för återanvändning.

Återvinningscentral (ÅVC) – bemannad större anläggning för insamling av grovavfall, trädgårdsavfall, farligt avfall, el-avfall etc. Ibland även med verksamhet för återanvändning.

Återvinningsstation (ÅVS) – obemannad mindre anläggning för mottagning av förpackningar och returpapper. Drivs av Förpacknings- och tidningsinsamlingen (FTI AB).